

הפורחת בכל יום..

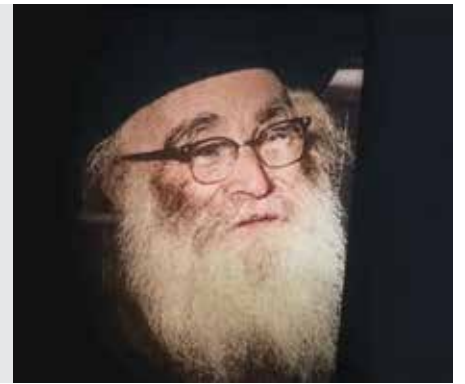
הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי כ"ה שבט תשפ"ג | דף היומי בבלי: נזיר כד | דף הכולל: גדרים סד.
דף היומי בהלכה: מסימן ק"ד סעיף ז' עד סימן ק"ו סעיף ב'.
מוסר: שמירת הלשון - פרק ב' עד 'ולמה הדבר דומה'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: ש. חשבון הנפש פ"ג "והעשרים חשבוננו עם נפשו" פ"ג "והשנים ועשרים חשבוננו"

**הטבחית קלטה שבאתי פעם שנייה, וצעקה
בקול רם: "גנב! גנב! קיבלת כבר פעם אחת!"
והיא לא הסתפקה בזה, אלא תפסה אותי
בצווארון ולעיני כל ילדי החיידר וגררה אותי
ישירות לחדרו של רבי אריה לזין זצ"ל**

ההנהגה הראויה עם עבד עברי

בהענקה מכובדת?

התורה הושיבה אותנו, את הגנב הזה שנמכר בגנבתו, בכותל המזרח.
מצד שני רואים שהתורה מתייחסת אליו בדיוק הפוך: יחס של השפלה! דבר ראשון: עצם המכירה לעבד היא השפלה מאין כדוגמתה. להיות עבד הוא הדבר המושפל ביותר בעולם. היום כבר אין דבר כזה, אולי רק באפריקה... אתה לוקח אדם שבסך הכל יש לו רגשות, אלא שהייתה לו מעידה והוא בחר לגנוב, ומשפיל אותו ומוכר אותו לעבד. השפלה מספר אחת.
השפלה מספר שתיים: אומרים לו, לעבד הזה, תתחתן עם שפחה כנענית, חצי גויה, הילדים שלך יהיו גויים כי הולכים אחרי האימא...
השפלה נוספת: אחרי שבע שנים, ביציאתנו לחרות, הוא לא לוקח את ילדיו עמו. הוא שב לביתו והילדים נשארים בבית האדון. זה בכלל לא דבר פשוט להגיד לאדם להתנתק מילדיו. גם אם הם גויים, סוף סוף הם הילדים שלו, הוא נקשר אליהם רגשית, ופתאום אומרים לו: תתנתק מאשתך, תתנתק מילדיך, לך הביתה והם נשארים כאן.
ואם בכל אופן קשה לו להתנתק, הוא לא יכול לבחור סתם כך להישאר. רוצעים לו את האוזן. זה בהחלט לא דבר נעים... בקיצור, נראה ש"גמרו אותו" ... יצטרכו לעשות לו קאוצ'ינג, או

פי תקנה עבד עברי (כא, ב)
כבוד או השפלה?

בפרשת עבד עברי אנחנו נחשפים לדבר נשגב ומרתק. כשמתבוננים בפרשה אנחנו מוצאים, לכאורה, סתירה עצומה, בלתי נתפסת. מצד אחד, כפי שכתב רש"י, מדובר כאן על אדם שפל שגנב, ובית דין מכרו אותו משום שלא היה לו לשלם את מה שגנב.
למרות זאת, התורה מחייבת להתנהג עם האדם השפל הזה בצורה מאד מכובדת: "פי טוב לו עמך" (דברים טו, טז), ודרשו חז"ל (קידושין כ ע"א): "עמך במאכל ועמך במשתה, שלא תהא אתה אוכל פת נקיה והוא אוכל פת קיבר, אתה שותה יין ישן והוא שותה יין חדש, אתה ישן על גבי מוכים והוא ישן על גבי התבן, מכאן אמרו: כל הקונה עבד עברי, כקונה אדון לעצמו".
והתוספות הביאו את דברי הירושלמי, שאם לאדון יש רק כר אחד, מה יעשה? אם הוא בעצמו ישכב עליו - אינו מקיים 'כי טוב לו עמך'. ואם אינו שוכב עליו וגם אינו מוסרו לעבדו - זו מדת סדום. נמצא שעל כורחו צריך למסור את הכר לעבדו, והוא, האדון, ישכב בלי כר. והיינו "כקונה אדון לעצמו".
המהרש"א באמת שואל: הרי בכל התורה מצינו ש"חיך קודמים", ומה קרה כאן שצריכים לתת לעבד את הכר היחיד, את הלחם והיין הטובים, ולא זו בלבד אלא שביציאתו יש לפנקו

טיפול רגשי, כדי להרים אותו...

מה הולך כאן? מצד אחד מושיבים אותו בכותל המזרח, ומצד שני משפילים אותו עד עפר.

סדנה זו כיוונית

היום כשתופסים גנב שמים אותו בכלא לכמה שנים. איך הוא יוצא משם? גנב עוד יותר גדול! נפתחים לפניו עולמות חדשים לא רק בתחום הגניבות אלא גם בתחומי פשע נוספים. הוא יושב יומם ולילה בחברת פושעים מדופלמים, שמעבירים לו קורסים בתחומי הפשע השונים. לא פלא שרבים מאלו שהשתחררו מהכלא, עם תום מאסרם שבים אליו במוקדם או במאוחר.

עכשיו נבדוק כיצד התורה מתייחסת לגנב הזה, שנכנס לבית וגנב את כל התכשיטים וכלי הכסף. ללא ספק הוא טיפוס שפל. הוא לא שם לבו כמה הוא פוגע רגשית בבעלי הבית שאיבדו דברים שמאד יקרים להם. לא איכפת לו מהפחד הנורא שיתקוף את הילדים שבבית. אין לו טיפת רגישות לזולת. אגואיסט מושלם שחי בתוך בועה, בדרך אל הבנק, ולא מעניין אותו כלום חוץ מעצמו.

הגנב הזה צריך לעבור סדנת חינוך דו כיוונית:

מצד אחד התורה מעוניינת שהוא ילמד איך מתייחסים לאחר. הוא - שלא ידע איך מתייחסים רגשות של אחרים - ילמד איך אחרים מתייחסים לרגשות שלו. הוא ישהה בבית אולפנה שבה מציבים אותו בכותל המזרח. כשיתבונן כיצד האדון מתייחס אליו, נותן לו את הכר היחיד שיש לו בבית, הוא ילמד איך צריך להתייחס לאחרים ולהתחשב ברגשותיהם.

מצד שני יש לתת לו גם "צביטה בלב", כדי שיחוש על בשרו מהי פגיעה ברגשות הזולת. לא די בכך שִׁיֵּדע מהי פגיעה אלא גם שיחוש אותה בפועל. רק כשירגיש על בשרו כמה כואב כשפוגעים ברגשות שלו - יבין כמה פָּאב לאותם אחרים שהוא פגע בהם.

במשך כמה שנים עבדה בביתנו עוזרת מאוקראינה. בפעם האחרונה, יום לפני נסיעתה חזרה לביתה, היא גנבה את כל תכשיטי הזהב של אשתי, כולל טבעת הנישואין. עד שהבחננו בגניבה היא כבר היתה על הטיסה. קשה לתאר במילים כמה זה פגע בנו מבחינה רגשית. הרגשנו שהיא פשוט השפילה אותנו.

גם הגנב הזה פגע בצורה גסה ברגשות האנשים שאת ביתם רוקן, ובכדי שירגיש את ההשפלה שהם חשו - משפילים גם אותו.

הפודינג

הרב אברהם בהרן הקים את האולפנה ב"כפר אליהו". הוא היה איש חינוך מובהק, וחיבר את הספר "החברה והשפעותיה". בגיל שבעים עשו לו יום הולדת, ובמסיבה הוא חשף מה הביא אותו לעסוק בחינוך. "כמעט וקיבלתי על עצמי בנדר לעסוק בחינוך" אמר, וכך סיפר:

התייתמתי בגיל צעיר. למדתי בחיידר "עץ חיים" בירושלים והמשגיח היה **רבי אריה לוי** זצ"ל. באותה תקופה העניות הייתה

נוראה, וכמעט לא היה מה לאכול. שנות צנע קשות עברו על תושבי ירושלים. בבית שלנו, כמו ביתר הבתים, אכלו רק לחם עם קצת שמן, פרוסת בצל ועגבנייה.

בכל ראש חודש היו מחלקים בחיידר מעט קומפוט "לכבוד ראש חודש", וחודש אחד, לא יאומן כי יסופר: חילקו פודינג שוקולד. מאד אהבתי את זה... מאיפה היה לילד מצרך כזה...

כל הילדים עמדו בתור, בשורה ארוכה, והטבחית נתנה לכל אחד כוס קטנה עם פודינג. ואני, את חטאי אני מזכיר, לא יכולתי להתאפק. לאחר שקיבלתי את המנה שלי, נעמדתי עוד פעם בתור כדי לקבל עוד מנה... הטבחית קלטה שבאתי פעם שנייה, וצעקה בקול רם: "גנב! גנב! קיבלת כבר פעם אחת!" והיא לא הסתפקה בזה, אלא תפסה אותי בצווארון ולעיני כל ילדי החיידר גררה אותי לחדרו של רבי אריה לוי תוך שהיא ממשיכה בצעקותיה על הגנב שנתפס בקלקלתו.

איזה בושות היו לי... חשבתי לעצמי: 'הלוואי שהקב"ה ייקח אותי מהעולם... גם אם ישאיר אותי אני עוזב את הכול. לא מעניין אותי כל ה'עץ חיים' הזה אם ככה שופכים דם של ילד על פודינג'... היא פתחה בסערה את הדלת של המשגיח וצעקה: "כבוד הרב! תפסתי גנב. תחנך אותו. מה שווה כל התורה שלו אם הוא גונב..."

"תודה לך", השיב רבי אריה. "בבקשה סגרי את הדלת ואני אטפל בו".

הטבחית יצאה וסגרה את הדלת אחריה. ואז, רבי אריה קם מהכיסא, חיבק אותי, נישק אותי ואמר: "כנראה אתה מאד אוהב פודינג שוקולד. הנה אתה רואה כאן על השולחן עומד פודינג כזה שהביאו גם לי. אני בכלל לא מתלהב ממנו כי יש לי סכרת. קח אותו, שיהיה לך עוד אחד... ובפעם הבאה, בראש חודש שיחלקו פודינג, אל תעמוד פעם שנייה בתור, אלא לכתחילה תבוא אלי לחדר, ואני אתן לך את פודינג השוקולד שלי..."

באותו רגע חשבתי, וקיבלתי את זה על עצמי כמו נדר: כשאהיה גדול - אעסוק בע"ה בחינוך! אני אקים מוסד ברוח החינוך של רבי אריה לוי, להכיר את הרגשות של השני, ולהבין את נפשו.

כל ילד - עולם בפני עצמו

סיפר לי הרב הבר בשם חמיו **רבי דב יפה** זצ"ל, שלרבי אריה לוי, המשגיח של "עץ חיים", היה חדר בקומה הראשונה, מעל החצר של החיידר. הוא אהב להסתכל בהפסקות על הילדים המשחקים בחצר, ללמוד על אופיים והתנהגותם.

יום אחד הגיע אליו בנו לביקור. היה זה בדיוק בזמן ההפסקה. פנה רבי אריה לבנו ואמר: "הבה ונסתכל מבעד לחלון על הילדים המשחקים בחצר". כעבור כמה דקות של צפייה, פנה שוב רבי אריה לבנו ואמר: "ספר לי בבקשה מה ראית?"

נענה הבן והשיב: "ראיתי שלושה דברים:

"דבר ראשון: ראיתי שכל הילדים רצים, משחקים בתופסת, וילד אחד עמד לבדו ליד הגדר ובעט באבן הלך וחזור. ככל

אתמול בלילה הייתי אצלם בביקור בית. הולך שם 'שישו ושמוח' בין האבא לאמא, והם קראו לי כדי לטפל בשלום הבית ביניהם. מה הילד הזה רואה כל הזמן? מרירות. הוא גדל באווירה שכזאת ולכן התנהג כפי שהתנהג. הצביטה לא נבעה, חלילה, ממידות מגוננות, ובע"ה כאשר ימצא באווירה נעימה - הכל יחלוף. "הילד השלישי, האבא שלו אברך כולל. הילד הזה לא אכל כמעט כלום בארוחת ערב. כך גם בארוחת הצהריים. הוא לא בדיכאון ולא בייאוש, הוא פשוט חלש מכדי לשחק עם ילדים אחרים".

הוסיף רבי דב יפה ואמר: מה למדתי מרבי אריה לוי? אתה נכנס לכיתה ורואה שלושים ילדים. זה לא שלושים ילדים, זה שלושים עולמות! כל ילד הוא עולם בפני עצמו! צריך להכיר כל אחד ואחד לפני ולפנים כדי להבין אותו ולחנך אותו כראוי. היום בעולם המערבי בוחנים ילדים לפי הישגים. שוויו של ילד נמדד לפי התעודה שלו. כולם מחפשים רק תכלס'. תעודה, תואר. ביהדות זה לא ככה! כל אחד הוא עולם בפני עצמו, כל אחד והכלים שלו, כל אחד והיכולות שלו. "ככוכבים לעולם ועד", יש אמנם הרבה כוכבים, אבל לכל כוכב יש שם משלו ותפקיד משלו. תפקידו של זה אינו תפקידו של זה. (רבי יעקב שיש שליט"א - דורש טוב שמות)

הנראה הוא ילד היפראקטיבי, נפשו מפוזרת, ומשום כך הוא בועט באבנים שוב ושוב, בלי הפסק וללא תכלית. נראה לי שלא יצא ממנו כלום". היום יודעים איך להתמודד עם ילדים כאלו. באותה תקופה לא ידעו איך להתמודד אתם ולכן אמר את מה שאמר. "דבר שני: שני ילדים ישבו על הרצפה ושיחקו בגולות. הגיע ילד שלישי ונתן לאחד מהם צביטה חזקה בגב. הילד צעק מרוב כאבים, אך כשהסתובב לראות מי צבט אותו, הילד הצובט כבר ברח. לדעתי זהו ילד אכזר, עם מידות מגוננות, גם ממנו לא יצא כלום.

"הדבר השלישי: ראיתי ילד יושב בצד בוהה. לא משחק עם כולם, לא בתופסת ולא בגולות. גם לא בועט באבנים וגם לא צובט. סתם כך יושב ובוהה. נראה הילד הזה נמצא בדיכאון עמוק וכאילו מיואש מהחיים". נענה רבי אריה לוי ואמר לבנו: "בא ואגיד לך מה אני רואה. הילד הראשון שבעט באבן, ראית את הנעליים שלו? הן קרועות לגמרי. הוא מתבייש לשחק עם נעליים כאלו ביחד עם כל הילדים. מה הוא עושה? מחפש איזושהי הצדקה לנעליו הקרועות, כדי שיוכל לתרץ ולומר שהנעליים שלו קרועות בגלל שהוא אוהב לשחק באבנים. את הוריו של הילד השני שצבט את רעהו אני מכיר היטב.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

טרם כילתה לדבר, והנה היא רואה שני מסוקים אמריקנים חגים מעליהם בגובה נמוך. עד היום אין לה מושג איך הם הגיעו לשם. מתוך המסוקים השתלשלו אנשי כוחות ההצלה והם חילצו אותה ואת שני ילדיה...

דמעותיו של יתום

העכור של הישראליות החילונית ולא הקפידו על שמירת מצוות. אבל דבר אחד נשאר טבוע בדמם: שמירת שבת. מדי שבת עושים קידוש, לא נוסעים בשבת, לא מדליקים אור. הם הקימו משפחה, נולדו להם שני ילדים, גידי ודני. בני הזוג עבדו בתעשייה האווירית, ולאחר שהצטיינו בתפקידיהם הם קיבלו בנוס: נסיעה קבוצתית לארצות הברית למשך שלושה חודשים. כשעברו על פרטי הנסיעה התברר להם שהדבר כרוך בחילול

כָּל אֱלֻמָּנָה וַיְתוּם לֹא תַעֲנוּן... כִּי אִם צָעַק יִצְעַק אֵלַי שְׁמַע אֲשַׁמַּע צְעַקְתּוֹ (כב, כא-כב)
לפנינו סיפור מדהים שאירע לפני כמה שנים, ממנו נלמד על כוחן ומעלתן של דמעות היתום בשמים:
אבי וסימה היו שני בני זוג ממוצא מזרחי, ממשפחות שומרי תורה ומצוות. שניהם קרבנות של ההעברה על הדת שנעשתה על ידי גורמי השלטון בארץ לאחר קום המדינה. הם נשטפו בזרם

שבת. לפי התוכנית, הקבוצה תצא לטיול ברחבי ארצות הברית למשך חמישה ימים, מיום חמישי עד יום שלישי, כשבאמצע - שבת.

הם ניצבו בפני ניסיון לא קל עבורם. ליצר הרע יש תירוצים רבים: "לא נורא, אין ברירה, זה חד פעמי..." השניים התלבטו והתחבטו, אך לא עמדו בניסיון והצטרפו לטיול.

בשבת טיילה המשפחה באזור מושלג, הראות היתה לקויה ותוך כדי נסיעה מכוניתם התדרדרה לתהום בעומק של שלוש מטרים. אבי המשפחה נהרג במקום, וסימה ושני בניה נפצעו והיו לכודים בתוך הרכב המרוסק. זעקות השבר של הילדים החרידו את הסביבה, אך לא היתה שם נפש חיה שתבוא להגיש עזרה.

בתוך כל הגיהנם הנורא הזה, סימה קלטה את המסר השמימי תיכף מיד. היא ראתה בזה עונש משמים על כך שהעזו לחלל את השבת. באותו רגע קשה היא פנתה אל בורא עולם ואמרה: "אבא בשמים, אני יודעת שעברתי את הגבול, נתת לי מכה אנושה, שמגיעה לי. אבל אתה אבא רחום וחנון. אם תיחלץ אותי מהתאונה וילדיי יחיו, אני מקבלת על עצמי למסור אותם לחינוך תורני, ואעשה הכל כדי לגדלם לתורה ולמצוות. אנא ממך, חוס עלינו!"

טרם כילתה לדבר, והנה היא רואה שני מסוקים אמריקנים חגים מעליהם בגובה נמוך. עד היום אין לה מושג איך הם הגיעו לשם. מתוך המסוקים השתלשלו אנשי כוחות ההצלה והם חילצו אותה ואת שני ילדיה, וכן את גופת הבעל.

המשפחה שבה לישראל. אבי המשפחה הובא לקבורה. סימה ושני ילדיה התיישבו במרכז הארץ ונזקקו לתקופת החלמה ושיקום ארוכה, שכללה גם ניתוחים פלסטיים. סימה אספה את השברים וניסתה לחזור לחיים. היא היתה חדורת מטרות לקיים את הנדר שנדרה בעודה לכודה בתוך המכונית המרוסקת. היא ביררה על מקום לימודים תורני קרוב למקום מגוריה שיתאים לילדיה. המליצו לה על תלמוד תורה "שארית ישראל" בפתח תקווה. כבן העיר, זכיתי גם אני בנערותי ללמוד בתלמוד תורה זה.

גידי, הבן הגדול, נכנס לכיתה ה'. המורה היה הרב יוסף פישר, שכיום משמש כמנהל התלמוד תורה. הם למדו בגמרא פרק המפקיד. אחרי כמה חודשים נערך מבחן לתלמידי הכיתה על עמוד וחצי גמרא. הרב פישר לא חשב לרגע שהמבחן מיועד גם לגידי, נער חילוני שפסע את פסיעותיו הראשונות חודשים ספורים לפני כן. הדבר היה פשוט ומובן לו כל כך, עד שלא ראה צורך להודיע לו על כך במפורש.

אבל גידי בתמימותו סבר שהמבחן נועד גם לו, הרי אף אחד לא אמר לו אחרת. ובעצם, למה לא? המבחן נועד לכל תלמידי הכיתה, והוא אחד מהם ולמה שיהיה פטור מן המבחן?...

בלילה לפני המבחן הוא ביקש מאמו לחזור אתו על החומר. סימה היתה אובדת עצות. מצד אחד, כל הכבוד לגידי שלה שרוצה כל כך להצליח במבחן, אבל מצד שני, כיצד היא יכולה

לעזור לו? לימוד גמרא הוא עניין לאבנות, לא לאמהות, ובמקרה שלהם, האבא איננו, ואפילו אם היה בחיים - גם האבא לא היה יכול לסייע לבנו...

גידי מירר בבכי: "למה אני צריך לסבול מכך שאני יתום?" לבה של האם נקרע מצער, אבל מה יכלה לעשות? בכיו של הבן לא פסק, עד שהוא התעייף ונרדם.

ואז, בשנתו, מופיע האבא בחלום. מזה שנתיים שהוא בעולם האמת. האב אומר לו: "גידי, דע לך, הפעלת שלוש פצצות בשמים. פצצה ראשונה - בקשה של יתום, שערי שמים פתוחים לרווחה. פצצה שניה - דמעות, שערי דמעות לא ננעלו. פצצה שלישית - בקשה על תורה. לא ביקשת אופניים, לא ביקשת טיול, ביקשת לחזור על דף גמרא. 'קרוב ה'... לכל אשר יקראוהו באמת' - יקראוהו על ענייני אמת. ואחרי שהפעלת שלוש פצצות בשמים, שלחו אותי ללמוד אתך את הגמרא."

בהמשך החלום, אבא של גידי חזר אתו על הגמרא כזקן ורגיל והכין אותו היטב לקראת המבחן שלמחרת.

לפני שהסתלק מן החלום, הוסיף האב ואמר לבנו: "תאמר לאמא שלא אשכח לה לעולם את מה שעשתה, כאשר העבירה את ילדיה לחינוך תורני. אין לכם מושג איזו טובה נצחית היא עשתה לי!"

גידי התעורר מבועת מן החלום. אמצע הלילה. הוא העיר את אמא שלו והודיע לה בהתרגשות: "אמא יש לך דרישת שלום מאבא. הוא לימד אותי את כל החומר בגמרא."

האמא הביטה על בנה בחצי חיוך ואמרה לו: "אתה עיף, תמשיך לישון..." היא היתה בטוחה שבנה הוזה. בבוקר הביאה אותו לתלמוד תורה, כהרגלה מדי יום. אחרי תפילת שחרית החל המבחן בגמרא. הרב פישר חילק לתלמידים את טפסי המבחן ולא פסח גם על גידי, כשבבלו יודע שזהו 'מקרה מיוחד'. אמנם רשמית הוא לא פטר אותו מהמבחן, כדי שלא ירגיש נחות ויוצא דופן, אבל מאידך, איש לא דורש ממנו להיות בשורה אחת עם שאר תלמידי הכיתה הוותיקים.

ואז התרחש הפלא הגדול. הרב פישר שם לב שגידי רכון על דף המבחן ומשיב את התשובות בכובד ראש. הוא הסתקרן לבדוק את תוכן התשובות של גידי, ולהפתעתו הרבה התשובות היו מלאות ומדויקות. מבחן מושלם. הציון: מאה!

הרב פישר קרא לגידי והחמיא לו על המבחן, והוסיף לשאול בעדינות: "איך הצלחת לחזור על כל החומר ולדעת אותו על בוריו?"

גידי השיב בפשטות: "אבא שלי למד אתי בחלום..."

הרב פישר ההמום צלצל לאמו של הילד וסיפר לה על המבחן ועל דבריו הסתומים של גידי. סימה קפאה על מקומה מהתרגשות, היא עזבה את עיסוקיה ומיהרה לתלמוד תורה. היא רצתה לראות בעיניה את המבחן של בנה. גידי שב וסיפר לה בתמימות ובפשטות על החלום, ועל דברי אביו שביקש לשבח את סימה על כך שהעבירה את שני ילדיהם לחינוך תורני.

כשראתה את דפי המבחן כשהם גדושים בתשובותיו הארוכות של גידי, סוף סוף הבינה שהוא לא הוזה. זו מציאות שאי אפשר להכחישה.

לימודו של הבן - כלימודו של האב

הסיפור הנפלא הזה היה ידוע לי זה מכבר, אולם במשך שנים היה קשה לי: איך בחור חילוני, שמעולם לא ראה צורה של דף גמרא, קיבל רשות בשמים ללמד את בנו עמוד וחצי גמרא? ומהיכן הוא עצמו שאב את ידיעותיו? עד שמשמים זימנו לי את התשובה, שהיא מדהימה לא פחות מן הסיפור.

פגשתי את הרבנית שלושה מפתח תקוה. בעלה המנוח, ר' שמואל יצחק זצ"ל, היה מחנך ותיק ב'שארית ישראל'. בנערותי זכיתי ללמוד אצלו, וכעבור שנים הוא לימד גם את הנער גידי. בשיחה עם הרבנית שלושה עלה סיפורו של גידי, ואז העליתי בפניה את תהייתי, איך ייתכן שנשמתו של אדם חילוני תלמד עם בנה דף גמרא. מניין הוא שאב את ידיעותיו?

היא השיבה לי שבעלה המנוח, ר' שמואל יצחק, סיפר לה שגם הוא תהה על כך, ובסקרנותו פנה לגידי עצמו ושאל אותו: "איך היה הלימוד עם אביך? האם אביך ידע את החומר, ואם ידע - מניין ידע, הרי מעולם לא למד גמרא?"

ואז באה תשובתו המדהימה של גידי: "אבא שלט בחומר והכין אותי מצוין למבחן, שאלתי אותו: אבא, מהיכן אתה יודע את החומר? ואבא השיב לי: העובדה שילד שלי לומד תורה - נחשבת בשמים כאילו אני עצמי לומד! כי אנחנו נשמה אחת. 'ברא כרעה דאבוה', הבן הוא כרגלו של אביו, וכשהרגל מזדקפת - כל הגוף מזדקף. וכך, הנשמה שלי בשמים למדה תורה והיא יכולה לחזור ולשנן אתך את הסוגיה שלמדת בתלמוד תורה".

סימה קיבלה על עצמה לפרסם את המעשה הנפלא הזה בכל העולם, להראות מה כוחה של דמעת יתום, ועד כמה גדולה חשיבות לימוד התורה בשמים. היא הקימה את ביתה מחדש, שני הילדים בגרו וכיום הם אברכים מופלגים מרביצי תורה.

ויש נקודת מחשבה שאינה נותנת מנוח. נחשוב רגע, הרי הכל קרה בזכות התאונה הנוראה ההיא! איזו טלטלה ושינוי עצום חוללה התאונה. משפחה שלמה שינתה את חייה, מן הקצה אל הקצה. אבי המשפחה עלה לעולם האמת ושם נטהר בזכות המעשה שעשתה רעייתו, שהעבירה את ילדיה לחינוך תורני. ובעת הצורך ירד האב מן השמים והתגלה לבנו בחלום, כדי לעסוק עמו יחד בתורה. נורא נוראות!

התאונה ההיא שימשה כמו 'שוק חשמלי' שניתן ללב מפרפר והחזיר אותו לחיים. הלב היהודי שכמעט שבק חיים, חזר לפעום.

היתום שזכה במקום הראשון

סיפרתי את הסיפור המפעים הזה בכנס גדול של ארגון החסד "זה לזה" בפני מאות אלמנות. בסיום דבריי קמה אשה מן הקהל,

מחנכת ידועה בירושלים, וסיפרה סיפור דומה שאירע עם בנה, וכך סיפרה:

בעלי היה ראש ישיבה בירושלים. כל השנים, כמקובל במשפחות בני התורה, הוא נהג ללמוד ולשנן עם הבנים את סוגיות הגמרא שנלמדו בחיידר. לאחר פטירתו נפער חלל גם בתחום הזה. יש לי בן בשם ישראל מאיר, שלמד בחיידר "חוות דעת" בירושלים. בהיותו בכיתה ז' נערך מבחן פומבי על פרק המקבל. ישראל מאיר רצה לחזור על החומר, אך לא היה לו עם מי ההרגשה היתה נוראה. הוא מירר בבכי, אך לא ידעתי איך לעזור לו. הוא התעייף ונרדם, בלי שידע את החומר כראוי.

כשקם בבוקר הוא ניגש אלי בשמחה ובישר לי: "אני שולט בחומר... אבא בא אלי בחלום ולימד אותי את כל פרק המקבל". המבחן הפומבי נערך, בסיומו התברר כי ישראל מאיר זכה במקום הראשון!

האב מבקש בחלום להתפלל על בנו

ואוסיף סיפור אישי שאירע במשפחתנו:

בשנת תשע"ג נפטר בני הרב אוריה, זכרו לברכה לחיי העולם הבא. הוא השאיר ארבעה יתומים - שלושה בנים ובת. שלושת הילדים לומדים בתלמוד תורה "בנין עולם" בבית וגן. אחד מהם התייתם מאביו בהיותו בכיתה נמוכה, וברוך ה', במשך כמה שנים הוא עשה חיל בלימודיו. אך כאשר הגיע לכיתה ו' חלה ירידה בלימודיו. דאגנו לו, עשינו כל מה שיכולנו כדי להעלותו חזרה על דרך המלך.

במוצאי שבת, נר ראשון של חנוכה, חזרתי מתפילת מעריב והתכוננתי להדלקת נר חנוכה. הצצתי במכשיר הטלפון שלי וגיליתי ארבעים שתיים שיחות שלא נענו. כל השיחות היו מאברך אחד, שהיה מחבריו הקרובים של אוריה מהישיבה וליווה אותו במסירות במשך שנות מחלתו, וכיום הוא מלמד בתלמוד תורה "בנין עולם" שבו לומדים ילדיו של אוריה.

מה כל כך דחוף? נבהלתי. מיהרתי להתקשר אליו. האברך שאל אותי בבהילות: "כבר הדלקת נר חנוכה?" כשהשבתי לו שאני בדרך להדלקה, הוא נרגע ואמר: "אוי, ברוך ה'!", והוסיף: "לפני שאתה מדליק נרות אתה חייב לשמוע את הסיפור".

וכך סיפר: "לפני כמה ימים אוריה נגלה אלי בחלום. נבהלתי. אוריה פנה אלי ואמר: 'ילד יהודי לא יכול לגדול בתורה בלי תפילות. אני מבקש ממך, תפנה לאמי ותבקש ממנה בשמי, כי תתפלל על נכדה - בני, שיעלה ויצליח בתורה ויראת שמים!'". "אוריה סיים את דבריו ונעלם. התעוררתי בבעתה, מבלבל ונבוך. זה לא דבר מה בכך, שאוריה נגלה אלי בחלום. אבל מצד שני, חלום זה רק חלום, הרי 'חלומות שוא ידברון', ובאופן טבעי הדחקתי את החלום מלבי".

אולם כמה ימים לאחר מכן חזר הדבר. אוריה שוב התגלה אלי בחלום ואמר לי: 'ביקשתי ממך שתפנה לאמי ותבקש ממנה להתפלל על בני. אל תשכח!'

מספיק קרוב לפתוח אתו בשיחה. שאלתי אותו: 'אוריה, למה באת אלי, למה לא באת לרעייתך, לאמא של הילד שזקוק לתפילה?' ואוריה השיב: 'לא מכבר היא התחתנה בשנית והקימה את ביתה מחדש, אינני רוצה להפריע לה'."

והוסיף החבר: "בשנותיו האחרונות של אוריה, אחרי הניתוח בעין, היתה רטיה על פניו. אך בחלום הוא הופיע בלי הרטיה. שאלתי אותו: 'אוריה, איפה הרטיה?' והוא השיב: 'שכחת איפה אני נמצא?'... והסתלק.

מיד במוצאי שבת הזדרז החבר להתקשר אלי, לפני הדלקת נר חנוכה, כדי לספר על החלום המופלא ועל הבקשה המיוחדת של אוריה.

(רבי מנחם שטיין שליט"א - דורש טוב שמות)

"כשהתעוררתי בבוקר שחזרתי את החלום, הוא היה דומה לקודמו. גם הפעם התגובה שלי היתה הדחקה והתעלמות."

"והנה" - המשיך החבר לספר - "אתמול בלילה, בליל שבת, נגלה אלי אוריה בחלום בפעם השלישית. הוא שאל אותי: 'מדוע אתה מתעלם מהבקשה שלי?! הלא ביקשתי ממך שתפנה לאמי - הסבתא של בני, ותבקש ממנה להתפלל עליו'."

"ואז אוריה הוסיף ואמר: 'מחר בלילה מתחילים להדליק נרות חנוכה. חנוכה הוא עת רצון מיוחדת. אני מבקש ממך שתאמר לאמי שתנצל את עת הרצון הזו, ובמוצאי שבת, בשעת הדלקת הנר, תתפלל מעומק הלב על בני, שיזכה להתעלות בתורה וביראת שמים!'"

סיפר החבר: "אחרי ההתגלות השלישית בחלום, הרגשתי

נסענו לשם יחד, וכשבאנו לאולם מצאנו בו ראשי ישיבות וקהל גדול. במהלך בר המצוה קם החתן והפליא את כל הנוכחים ב'סיום' שערך על חמש מסכתות - בבא קמא, בבא מציעא, בבא בתרא, סנהדרין ומכות. לאחר מכן קם סבו, רבי יעקב קמינצקי, לדרוש, ופתח ואמר...

שוקולד כולם רוצים

השומעים החלו מתלבטים ומתחבטים בעניין, ורבי יעקב קמינצקי המשיך ואמר: אספר לכם סיפור שאירע לי לא מכבר. הזמינו אותי לתלמוד תורה בעיר מונסי, לבחון בו את התלמידים. טוב, בחנתי את התלמידים, והם ידעו יפה את תלמודם. עמדתי לחלק להם את הממתקים שהבאתי עבורם, אחרי שיעמדו בבחינה, אך לפני כן הקדמתי ושאלתי אותם: כאשר מקבלים בני ישראל את התורה אומר הפסוק "ויען כל העם קול אחד ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה" - שש מאות אלף איש עמדו וקראו פה אחד: כולנו נעשה!..."

וקשה, מנין הסמכות של כל אחד מהם לדבר בלשון רבים בשם האחרים? הלא לכאורה כל אחד יכול לקבל על עצמו עול מצוות, ולהכריז: אני אעשה, אני מסכים, וכשכולם יכריזו זאת ייחשב הדבר שענו בקול אחד. איך יכול אחד להתחייב בשם כולם? התלמידים לא ידעו את התשובה. אמרתי להם: לא נורא. הוצאתי את השקית שהבאתי איתי, ושאלתי אותם: 'ילדים, רוצים שוקולד?' - 'כן!!' צעקו כולם פה אחד. המשכתי: 'כולם רוצים?' - 'כן!!' צעקו כולם שוב.

'איך אתם יודעים שכולם רוצים?' - הקשיתי - 'כל אחד מכם יכול להגיד: אני רוצה. איך אפשר לענות בשם האחרים?!' 'שוקולד כולם רוצים, אין ילד שלא אוהב שוקולד' - אמרו הילדים.

זאת התשובה גם לשאלה הקודמת, הסברתי להם. התורה היא שוקולד, היא מתוקה מדבש ונופת צופים, לכן יכולים היחידים

ויען כל העם קול אחד ויאמרו כל הדברים אשר דבר ה' נעשה (כד, ג)

בפה אחד עונים כל ישראל 'נעשה'. תשובתם נאמרת בלשון רבים: נעשה, ואין זו תשובה בלשון יחיד - אעשה.

והדבר תמוה - כל אחד יכול להצהיר לגבי עצמו שהוא מסכים לקבל עליו עול תורה, אך מנין לו שגם אחרים רוצים כמותו? מנין העוז והתעצמות לדבר בשם הציבור ולהכריז בלשון רבים 'נעשה'? תירוץ נאה השיב על כך **רבי יעקב קמינצקי** זצ"ל, כפי שסיפר **רבי יעקב גלינסקי** זצ"ל:

בביקור שערכתי בארה"ב התארחתי אצל רבי יעקב קמינצקי. במוצאי שבת הזמין אותי לנסוע לבורופארק, לבר מצווה של נכדו. נסענו לשם יחד, וכשבאנו לאולם מצאנו בו ראשי ישיבות וקהל גדול. במהלך בר המצוה קם החתן והפליא את כל הנוכחים ב'סיום' שערך על חמש מסכתות - בבא קמא, בבא מציעא, בבא בתרא, סנהדרין ומכות.

לאחר מכן קם סבו, רבי יעקב קמינצקי, לדרוש, ופתח ואמר - המדרש וגם הזוהר הקדוש אומרים, שהיצר הטוב מגיע לאדם כבר מצווה. עד אז מתלווה אליו היצר הרע שנמצא בו מילדותו, ולכן הוא נקרא 'מלך זקן וכסיל'. אנו חוגגים כעת, אפוא, את היכנסו של היצר הטוב לחתן הבר מצוה. אם כך יוצא, שהחתן למד את כל חמש המסכתות עם היצר הרע, ותמוה - אם אין לו יצר טוב, מה דחף אותו ללמוד? אכן, קושיה טובה.

ללא היצר הטוב, שהרי מדובר בשוקולד, והוא ערב ומתוק כל כך, ומאליו נמשך אליו כל אחד גם מבלי שיהיה בו כוחו של היצר הטוב שידרבן אותו.

(רבי שלום מאיר וולך שליט"א - נאה דורש)

לדבר בשם כולם. אין מציאות כזו של יהודי שאינו רוצה לשמוע ולקבל על עצמו את דברי ה' המתוקים והערבים כל כך! כך גם לענייננו - סיים רבי יעקב קמיניצקי את דרשתו. אין כאן שאלה כיצד למד חתן הבר-מצוה כל כך הרבה דפי גמרא

הגיע אליו יהודי אחד, שמצא את הארנק, והשיב לו אותו. היהודי המתין שהגוי יקיים את הבטחתו, וייתן לו מאה רובל מתנה, אך במקום זה, התחיל הגוי להרים צעקות: "גנב! היו פה שלושת אלפים רובל! תחזיר עוד אלף! איך אתה עוד מעז לבקש מאה רובל מתנה?!"

השב תשיבנו - גם למי שיקניטך בדברים

כשהגוי סיים את דבריו, ביקש רבי אליהו חיים את רשות הדיבור, ומשזו ניתנה לו אמר: "אני מכיר את האציל הפולני הזה מזה שנים רבות. אדוני השופט! דע לך שכל מילה שהוא אומר אמת! אין לכבודו מושג עד כמה הוא מקפיד על האמת."

האציל הפולני שמע שהרב מעיד עליו שכל מילה שלו היא אמת, צהל ושמח. לבו התנפח מגאווה: "אפילו הרב אומר שאני איש אמת."

ואז אמר הרב לשופט: "תשאל את האציל אם הוא מאמין לדברים שלי?"

השופט שאל את האציל, והוא השיב: "בוודאי! כל דברי הרב קודש הם! הרב אמר עלי שכל מילה שלי אמת, גם אני מכבד את הרב ואומר שכל מילה שלו אמת."

והרב המשיך: "אבל אני מכיר גם את היהודי, ואני יודע בידיעה ברורה שכל מילה שלו היא אמת. הוא אף פעם לא משקר. והוא טוען שהוא מצא אלפיים רובל. אז איך זה יכול להיות? האציל אומר שלושת אלפים והיהודי אומר אלפיים? כנראה שזה לא אותו ארנק! הארנק של האציל, עם שלושת אלפי הדינרים, עדיין לא נמצא. היהודי מצא ארנק אחר ששם היו רק אלפיים רובל. לפי חוקי המדינה, במקרה כזה מניחים את הארנק עם אלפיים הרובל במשך שנה במשטרה, ואם עד אז לא נמצא המאבד - הארנק שייך למוצא."

רבי אליהו חיים סיים את דבריו, והשופט קיבל אותם ונתן להם תוקף של פסק דין.

הבנתם איך זה עובד? המאבד עוד מעליל עלילות על המוצא... זהו שאמר הנצי"ב: "שהיה עולה על הדעת לומר שהמוצא יסלק ידו מהשיב לו, משום שכשיבוא אצלו יקניטו בדברים, וטוב וישר לסטות ממנו". היהודי הזה עושים לו טובה, משיב לו את אבדתו, והוא משיב רעה תחת טובה ומעז להעליל עליו עלילות - אתה גנבת אותו!

באה התורה ואומרת: אל תעשה חשבונות כאלה, אלא "השב תשיבנו לו".

(רבי מאיר צימרוט שליט"א - נאה דורש)

כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אִיבָךְ אוֹ חֲמֹרוֹ תִּעָה הֶשֶׁב תְּשִׁיבֵנוּ לוֹ (כג, ד)
הנצי"ב בפירושו "העמק דבר" מבאר, ש"אויבך" האמור כאן הכוונה למי שמקניטו בדברים, אף על פי שאינו מיצר לו בפועל. כלפיו אומר הכתוב שהיה עולה על הדעת לומר שהמוצא יסלק ידו מהשיב לו את אבדתו, משום שכשיבוא אצלו יקניטו בדברים, וטוב וישר להתרחק ממנו. ואף על פי כן - אומרת התורה - "השב תשיבנו לו", ושומר מצוה לא ידע דבר רע, ואפילו אם יפגעהו בדבר רע - יתאפק וילך לו אחר ששיבנו.

אדם עלול לחשוב בלבו: 'מה פתאום שאחזיר את האבדה לאדם כזה? הרי הוא מסוגל להגיד 'אתה לא מצאת את החמור, אתה גנבת אותו!' מה לי ולצרה זו? אינני רוצה שום עסק עם טיפוס כזה!'

באה התורה ואומרת: אל תתחשב במה שהוא עלול להעליל עליך, אלא "השב תשיבנו לו".

אציל פולני איבד סכום עתק של כסף: אלפיים רובל טבין ותקילין. הוא תלה מודעות גדולות: "מי שמצא ארנק עם כסף וישיב אותו אלי - יקבל מתנה מאה רובל", מבלי לכתוב כמה כסף היה בו.

הגיע אליו יהודי אחד, שמצא את הארנק, והשיב לו אותו. היהודי המתין שהגוי יקיים את הבטחתו, וייתן לו מאה רובל מתנה, אך במקום זה, הגוי, שהבחין שיש לו עסק עם יהודי, התחיל להרים צעקות: "גנב! היו פה שלושת אלפים רובל! תחזיר עוד אלף! איך אתה עוד מעז לבקש מאה רובל מתנה?!" לא פחות ולא יותר: הגוי הזעיק את המשטרה והיהודי הובל לתא המעצר, והועמד למשפט.

בצר לו פנה היהודי לרבה של לודז', רבי אליהו חיים מייזל צ"ל, שהיה חכימא דיהודאי, וסיפר לו את כל הסיפור. אמר לו הרב: "תודיע לי מתי המשפט ואני אהיה הסנגור שלך".

הגיע יום המשפט. היהודי הובהל היישר מהכלא לבית המשפט, כשהוא אזוק באזיקים. האציל הפולני עמד נגדו ושטח בפני השופט את טענותיו, ורבי אליהו חיים מייזל הקשיב מהצד למהלך המשפט.

נזיר דף כ"ד

מדוע נתן הגוי תרומה לראשונה בחייו?

יפלו לנדבה

הצד, מביט בתורמים השונים שנגשו אליו - והולך לו. כעבור שעות ספורות הסתיימה החתונה המפוארת, וכל אחד קם ויצא לביתו. גם ידידי עשה הכנות אחרונות ליציאה מן המקום, כשלתע ניגש אליו המלצר הראשי: "אדוני, במשך כל הלילה ראיתי אנשים ניגשים ותורמים לך. אין לי שום מושג לאיזה צורך אתה אוסף את הכספים הללו, ולמעשה אין הענין נוגע לי כלל וכלל, משום שקבעתי לעצמי חוק בל יעבור - שלעולם ועד לא אתן אפילו פרוטה אחת לצדקה. אני מרגיש שהתרומות הללו נוגדות את צו המצפון שלי".

רוצה הייתי ליטול את אותו גוי, לחנוט אותו בצורה כלשהי במוזיאון הבריטי תחת הכיתוב: "חק בל יעבור - אף פרוטה לצדקה כל ימי חייו..."

והגוי המשיך: "אך מאחר שאני צריך ללכת לישון הלילה יש לי בעיה. איני חש בנוח שאני היחיד מכל האולם המפואר הזה שלא נתן לך צדקה, ומרוב בושה אתקשה להירדם. לכן אתן לך כעת משהו". הוא הכניס את ידו לכיס מכנסיו, שלף ממנו שטר של דולר והניחו באיטיות, כאילו הוא זקן בן שלוש מאות שנה, בידי ידידי. "אני מצהיר" - הוסיף - "שזו פעם ראשונה ואחרונה בחיי שאני נותן צדקה!".

הרי לנו תלמיד מובהק של עשיו הרשע! עשיו - עם דרכון אמריקני! שימו לב למה שאמר: כל חייו הוא חי עבור כבוד, ולכן אם הוא מתבייש הוא אינו יכול להירדם. ומאחר שאם יאלץ לקחת גלולת שינה מהרופא, יעלה לו הענין אי אלו פרוטות, הוא מחליט לתת נדבה, להרגיע את הבושה - ולהצליח לישון במנוחה.

מסתבר, שעשיו בגיהנום התחיל לרקוד משמחה על התלמיד שהצליח להעמיד...

(דורש טוב - הגדה של פסח)

סיפר הגה"צ רבי שלמה ברעוודה: יש לי ידיד נפש, תלמיד חכם, איש צדיק ותמים, שניהל חיידר במשך שנים רבות. אדם זה קיבל על עצמו במשך שישים שנה משימה מיוחדת - בכל פעם ששומע על חתונה בעיר שנערכת על ידי אנ"ש, הוא הולך לשם ומקבץ נדבות עבור תלמידי חכמים בארץ ישראל. מאחר שהוא אדם נכבד בעיני הבריות, נהנים בעלי השמחה מעצם נוכחותו בחתונה, ותורמים לו בעין יפה. כיום הוא כבר זקן ובקושי יכול ללכת ולראות, אך עדיין הולך ככל יכולתו.

לפני שנים אחדות ארע לו שהגיע לחתונה עשירה במיוחד בניו יורק. הוא החל לאסוף תרומות, כדרכו בקודש, אך בין רגע הופיע במקום המלצר הראשי - שלא היה יהודי, ואמר: "בעל השמחה אסר לקבץ נדבות בלילה זה, כדי לא להטריד את אורחיו הנכבדים".

מסתבר שאיסור כזה היה הסעיף הראשון בחוק שבמגילת היסוד של סדום ועמורה...

הלך ידידי לבעל השמחה עצמו. כשהבחין בו הלה, קיבל אותו בכבוד גדול, ותיכף ומיד שלף מכיסו מאה דולר ונתן לו. אמנם סכום כזה ביחס לעשרו האגדי נחשב כמו פרוטה אצלנו, אך סוף כל סוף - זוהי תרומה. "המלצר הראשי אסר עלי לקבץ נדבות" - סיפר לו הידיד. "אתה יוצא מן הכלל" - ביטל העשיר את דברי המלצר מכל וכל - "הא לך מקום מכובד, ואני אדריך את האורחים לגשת אליך לתרום".

לא חלף זמן רב והמלצר הבחין בו שוב. הוא ניגש אליו בכעס: "אמרתי לך לא לעשות זאת".

"בעל הבית עצמו קבע שאני יוצא מן הכלל, והפה שאסר הוא הפה שהתיר".

הגוי שתק ונכנע, אך בכל רבע שעה בערך היה בא, עומד מן

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

האם נשים חייבות בתפילה?

הדעות אשה פטורה מתפילת ערבית, וכן ממצות קריאת שמע ומהברכות שלפניה, וחייבת במצות זכירת יציאת מצרים ובברכות קריאת שמע שלאחריה. וראוי שתקרא את הפסוק 'שמע ישראל', ויש אומרים שתקרא את כל שלוש הפרשיות של קריאת שמע, ורשאית גם לברך את הברכות שלפניה.

[שו"ע קו, א, ומשנ"ב ד; בו"מ דרשו, 9, 14, 17, 18 ו-19]

לדעת הרמב"ם חובה מן התורה להתפלל פעם אחת במשך היום והלילה תפילה אחת שיש בה שבח להשי"ת, בקשה והודאה. ולדעת הרמב"ן ורוב הפוסקים אין חובה מן התורה להתפלל, אך המתפלל מקיים בכך מצוה. ונוסח התפילות וזמניהן הם לכל הדעות מדרבנן, ולדעת הרמב"ם נשים פטורות מהם, אך לדעת הרמב"ן ורוב הפוסקים נשים חייבות בהם כאנשים. ולכל

מהו סדר התפילה לאשה המטופלת בילדים?

כלשהי. ויש שכתב שאף כי ניתן לפטור מתפילה משום הטיפול בילדים, נשים צדקניות מוצאות בדרך כלל את הזמן לתפילה. ויש שכתבו שתאמר לפחות את ברכות התורה, ברכות השחר, פרשת התמיד, 'ברוך שאמר', 'אשרי', 'ישתבח', קריאת שמע וברכותיה (- לפחות הברכה שלאחריה), ותפילת שמונה עשרה.

[בו"מ דרשו קו, 7-8]

אשה המטופלת בילדים ואינה יכולה להתפלל את התפילה במלואה - תאמר לפחות תפילה קצרה שיש בה קיום מצות התפילה מן התורה (ראה לעיל). ויש מגדולי ישראל שהנהיג בביתו לקיים מצוה זו בברכות השחר, שיש בהן שבח והודאה, ובסופן בקשה "ויהי רצון... שתרגילנו בתורתך..."; ויש שנהגו להסתפק באמירת 'מודה אני' שיש בה הודאה ושבת, ותוספת של בקשה

כיצד יש לנהוג כששומעים קדיש באמצע תפילת שמונה עשרה?

בקדושה יקשיב רק לפסוקים 'קדוש' ו'ברוך', ורשאי להקשיב לכל הקדושה. ובברכו ימתין עד אחר שהציבור יענה "ברוך ה' המבורך לעולם ועד". ואם שומע ברכת כהנים - נחלקו הפוסקים אם יפסיק ויקשיב או ימשיך בתפילתו. וכן נחלקו הפוסקים רשאי להקשיב לקריאת התורה.

[שו"ע קד, ז, ומשנ"ב כו-כח; בו"מ דרשו, 36, 37, 38 ו-40]

השומע קדיש, קדושה או 'ברכו', באמצע תפילת שמונה עשרה, לא יענה עם הציבור אלא יפסיק ויקשיב לחזן, ויוצא בזה ידי חובת קדיש וקדושה וברכו; וחייב לעשות כן אף אם כבר שמע קדיש, קדושה וברכו, או עתיד לשמוע. ואם ההקשבה תגרום להפרעה בכוננתו, או שאינו שומע את החזן מפאת המרחק, ימשיך בתפילתו. בקדיש יקשיב רק ל'אמן' יהא שמייה רבה', עד 'יתברך'.

* המפסיק בשתיקה או בדיבור באמצע תפילת שמונה עשרה למשך זמן המפסיק לאמירת כל התפילה - לדעת השולחן ערוך ישוב ויתפלל מתחילה, ולדעת הרמ"א, רק אם הפסיק מחמת אונס ישוב לתחילת התפילה.

* המפסיק בשתיקה באמצע ברכה בתפילת שמונה עשרה למשך זמן המפסיק ליותר מאמירת כל הברכה - לדעת השולחן ערוך ישוב לתחילתה; ולדעת הרמ"א, אם הפסיק מחמת אונס הלכתי ישוב לתחילתה, ואם מסיבה אחרת - ימשיך מהמקום בו הפסיק. ויש אומרים שבכל מקרה ישוב למקום בו הפסיק.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מדוע מנגנים הכהנים בברכת כהנים ביום טוב?

מתפלל במתינות, ופעמים בחפזון - יתכן שיש לשער את הזמן של 'כדי לגמור את כולה' על פי קצב האמירה הנוכחית, שקדמה להפסקה.

וש"ץ המאריך בניגון, או כהנים המנגנים בברכת כהנים, וכדומה - זמן הניגון אינו נחשב כהפסקה; ומסיבה זו, נוהגים שהכהנים מנגנים ביום טוב בין המילה "לָךְ" למילה "שְׁלוֹם", בשעה שהציבור אומר 'רבנו של עולם' או 'יהי רצון'.

[משנ"ב סה, ג, ד ו'ז, וביה"ל א, ד"ה קראה; בו"מ דרשו, 8, 9 ו'13]

במהלך אמירת ברכה, קריאת שמע, תפילת שמונה עשרה, הלל, קריאת המגילה, וכיוצא בהם, אין להפסיק בשתיקה למשך זמן של יותר מ'כדי לגמור את כולה', דהיינו פרק הזמן הנדרש לאמירת הברכה, או כל אחת מהאמירות הנ"ל, מתחילתן ועד סופן.

ושיעור משך זמן זה אינו לפי משך הזמן הממוצע הנדרש לאמירה זו, אלא הוא משוער אצל כל אחד ואחד לפי קצב אמירתו. ואם אין קצב קבוע לאמירתו, כלומר, שפעמים הוא

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il